

Başkanlık Seçimi Sonucu Sürpriz mi Olağan mı?

Doç. Dr . Murteza HASANOĞLU

Amerika Birleşik Devletlerinde yeni dönemde kimin ülkeye başkanlık yapacağına ülkenin halkı karar verdi ve Bayan Clinton'a karşı Trump'ı başkan olarak seçti. Uzunca bir süredir gündemi meşgul eden başkanlık seçimleri oldu olacak, kim kazanacak tartışmaları sonuçlanmış oldu. Trump'ın ekranlara ve sahnelere hâkim olan kendine güvenli ve radikal duruşu herkes üzerinde etki bırakırken geleneksel bir yönetici ve belirlilik imajı veren Clinton'un rekabette zayıf kalsa da devlet mekanizmasının bir şekilde onun seçilmesinden yana işleyeceği sanılıyordu. Yani aslında bugünlerde geline sonuç öncelerde de görülmesine rağmen geleceği belirsiz ve radikal söylemlere karşı bir Clinton temennisinin yaygın olduğu söylenebilir. Dolayısıyla bugünkü durum bir sürprizden ziyade bir temenninin gerçekleşmemesi olarak tanımlanabilir.

Yeni ABD başkanı Trump'ın gelecekle ilgili, özellikle de uluslararası ilişkilerle ilgili muğlak tutumu aslında yapmayı planladıklarının da belirli, planlı olmamasıyla alakalı olması muhtemel. Başkanlık koltuğunun farklı siyasi görüşe el değiştirmesi muhtemel strateji ve politika değişikliklerinin de işaretçisi sayılabilir. Hatta Nobel barış ödülü olan Obama'nın bunun tersi icraatlarının aksine daha barışçıl bir stratejiyle karşılaşmak mümkün olabilir. Zira ABD seçmeninin parti tercihindən çok sisteme karşı bir tercihte bulunduğu, ABD'nin politikalarından ziyade stratejisinde ve buna uygun sistem yapısının oluşturulmasında radikal değişimlere gidilebileceği söylenebilir. Bu değişimin hangi yönde olabileceği hakkında bazı tahminlerde bulunulabilir.

Dünya 1990'lar ve 2000'li yılların başında küreselleşmeyi yoğun biçimde yaşadı ve başlangıçta iyi giden işler rakiplerin artması ve özellikle düşük işgücü maliyetiyle ekonomik üretim alanında dominant güç olarak Çin'in yükselişi yeni küresel stratejilerin uygulanmasını zaruri kılmaya başladı. Ülke seviyesinde uygulanan bu stratejilerin başında bölgesel ticaret blokları oluşturmak ve bu blokların pazarlarına dışarıdan girişleri sınırlarken blok dışındakilere ticareti serbestleştirmeye çalışmak sayılabilir. AB'nin ve Kuzey Amerika serbest ticaret bölgesinin yapmaya çalıştığı kısaca budur. Ancak ABD'nin oluşturduğu bloğun AB gibi girişleri sıkı denetim altına alacak yapısı yoktur. Örneğin Meksika bloğun açık kapısıdır. Gelecek dönemde ülkeye dışarıdan girişlerin kısıtlanacağı ancak dışarıya satılacak malların önünün açılmaya çalışılacağını beklemek mantıklıdır. Trump'ın göçmenlerle, yabancılarla ilgili söylemlerinin altında bu projenin yattığı öne sürülebilir. Ancak ülkedeki düşük seviyedeki işlerin görülmesi için gereken ucuz işgücünün Meksika ve yakın ülkelerden temininin yasal zemine oturtulmasını dabeklemek gerekir.

ABD'nin küresel rekabette zayıflayan ekonomik gücünü toplama yetkisi, mevcut durumdan rahatsız ülke halkı tarafından Trump'a verilmiştir. Sanılanın aksine ABD'nin dış askeri operasyonlarının sayısını artırması değil aksine askeri harcamalarında önceki dönemlere göre ciddi kısıtlamalara gidilmesi olasıdır. Ancak bu ABD'nin yaşamsal çıkarlarının olduğu bölgelerde kesin sonuçlu askeri operasyonlar yapmayacağı anlamına gelmez. Bu yönde çeşitli biçimlerde mesajlar verilmesi de muhtemeldir. ABD ekonomisi içeriye dönük olarak yapısal değişime girecektir ve bunun finansmanı içinde en bariz yol dünyanın en yüksek askeri harcamalarını kısmak olacaktır. Bunun içerisinde Suriye gibi arap saçına dönmüş ve ülkenin itibarını zedeleyen terörist unsurlarla işbirliğini içeren çatışmalardan da uzaklaşmanın da olması muhtemeldir. Obama yönetimi ilk geldiği zamanlarda da ülkenin Asya ve Ortadoğu'da bozulan imajını düzeltmeyi amaçlamıştı ama daha kötü bir yere gelmekten kaçınmadı. Düzeltilmeye çalışılan işgalci devlet imajı, amaçları için teröristlere iş gördüren kanunsuz devlet imajına dönüştü. Seçmenin Trump'tan beklediği büyük

olasılıqla faydacı savaşlardan ziyadə ekonomiye və itibara odaklı bir sistem və yönetim kurulmasıdır.

Gelecek dönemde ABD'nin politika ve uygulamalarının daha itibarlı bir devlet görünümü sergileyeceğini, ekonomik iç yatırımlara ve dış ticarete ağırlık vereceğini, amaçlarına ulaşmak için ne olduğu belli olmayan vekiller yerine kamunun resmi güçlerini kullanmasını artarak görmek olasıdır. ABD'nin imajını, gerçek bir sebebe dayanmadığı anlaşılan işgalci politikalarının kendisinin yanı sıra bunları sahada uygulayan bir dönem özel askeri güvenlik şirketlerinin keyfi uygulamalarının, son dönemde de taşeron olarak kullandığı terörist grupların ciddi biçimde zedelediği bir gerçektir. Trump'ın devletin itibarını düzeltmeye yönelik stratejisinin Suriye iç savaşındaki yansıması ya Rusya'ya inisiyatifi tamamen bırakmasına ya da kendisinin doğrudan müdahalesine kadar varabilir. İkinci seçeneğin gerçekleşme ihtimali daha düşük görünmektedir.